

MARIESTAD

Plan mot diskriminering och kränkande behandling

Enhet Hasslerörs förskola

Läsår 2023/2024

**Antagen
Mariestad
2023-10-09**

Typ av styrdokument:	Plan
Beslutsinstans:	Rektor Hasslerörs förskola
Datum för antagande:	2023-10-09
Diarienummer:	
Dokumentet gäller för:	Hasslerörs förskola
Giltighetstid:	Läsåret 2023–2024
Tidpunkt för aktualisering:	2024
Dokumentansvarig:	Rektor Monika Olsson

Strategi

Översiktligt dokument som beskriver vägval och långsiktiga mål samt utgör grund för prioritering.

Program

Mellanform av strategi och plan. Uttrycker värdegrund och beskriver önskvärd utveckling samt vilka metoder som ska användas.

- **Plan**
Är en instruktion som ger direktiv och beskriver konkreta mål och åtgärder.

Policy

Är kortfattad och uttrycker värdegrundsbaserat förhållningssätt och principer för vägledning.

Riktlinje

Säkerställer ett riktigt agerande och en god kvalitet vid handläggning och utförande genom att ge konkret stöd och ange ramar för handlingsutrymme.

Regel

Anger absoluta normer för medarbetarnas och verksamheternas agerande. Är tydliga och tillåter inte tolkningsutrymme

Rutin eller tillämpningsanvisning

Detaljerad instruktion för hur en viss fråga ska hanteras. Innehåller handfasta råd och praktiska rekommendationer. Behandlar hur-frågor.

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	4
1.1. Syfte.....	5
1.2. Ansvar.....	5
2. Uppföljning, utvärdering och analys av föregående års plan.....	5
2.1. Främjande och förebyggande åtgärder föregående läsår	5
2.2. Kränkingsärenden/diskriminering/trakasserier/sexuella trakasserier.....	5
2.3. Analys av främjande och förebyggande åtgärder samt kränkingsärende, diskriminering, trakasserier eller sexuella trakasserier	6
3. Undersök och analysera risker och hinder i verksamheten för innevarande läsår	8
3.1 Metod/kartläggning	8
3.2 Kränkande behandling	8
3.3 Sexuella trakasserier	8
3.4 Diskrimineringsgrunderna och trakasserier.....	9
3.5 Planerade åtgärder för läsåret	10
4. Delaktighet och förankring av planen (samverkansskyldighet)	11
4.1 Barns/elevs delaktighet.....	11
4.2 Medarbetares delaktighet.....	11
4.3 Vårdnadshavarens möjlighet till delaktighet	12
5. Rutin/åtgärder vid händelse av konflikt, diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande behandling	12
5.1 Rutin vid konflikt mellan barn	12
5.2 Rutin när barn kränker/trakasserar/sexuellt trakasserar annan/annat barn/elev ...	13
5.3 Rutin när personal kränker/diskriminerar/trakasserar/sexuellt trakasserar barn/elev	14
5.4 Rutin för hur vårdnadshavare ska göra för att anmäla diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling	15
5.5 När rektor kränker/diskriminera/trakasserar/sexuellt trakasserar barn/elev	15
5.6 När verksamheten diskriminerar barn/elev	15
6. Referenser	16
7. Bilagor	17
7.1 Definitioner.....	17
7.2 Lagstiftning och styrdokument	19
7.3 Anmälningsskyldighet	20

1. Inledning

Som stöd för arbetet mot diskriminering, kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier ska varje förskola/skola utarbeta en plan mot diskriminering och kränkande behandling. Arbetet med planen inkluderas i det systematiska kvalitetsarbetet. Planen kan ses som en dokumentation av det främjande, förebyggande och åtgärdande arbetet och den ska upprättas årligen för varje verksamhet inom förskolan och skolan.

I planen ska det finnas aktiva åtgärder för de främjande och förebyggande insatserna som bygger på kartläggningar och utvärderingar av tidigare års arbete. Där ska det finnas en beskrivning av vilket arbete som planeras och vilka rutiner som gäller. Planen ska beskriva hur barn/elever, vårdnadshavare och medarbetare medverkar i det främjande och förebyggande arbetet.

Arbetet med de aktiva åtgärderna ska skriftligen dokumenteras. Arbetet med aktiva åtgärder innebär att bedriva ett förebyggande och främjande arbete genom att:

1. Undersöka om det finns risker för diskriminering eller repressalier eller om det finns andra hinder för enskildas lika rättigheter och möjligheter i verksamheten
2. Analysera orsaker till upptäckta risker och hinder
3. Vidta de förebyggande och främjande åtgärder som skäligen kan krävas
4. Följa upp och utvärdera arbetet enligt 1-3

Arbetet med aktiva åtgärder ska genomföras fortlöpande. Åtgärderna ska tidsplaneras och genomföras så snart som möjligt.

1.1. Syfte

Hasslerörs förskolas plan grundar sig på bestämmelser i skollagen (2010:800), diskrimineringslagen (2008:567) och förordningen (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling. Enligt dessa lagar ska skolan arbeta främjande och förebyggande för barns/elevs lika rättigheter och möjligheter samt mot diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande behandling. Ett steg i arbetet är att varje år ta fram en ny plan för detta arbete. Planen syftar till att säkerställa barns/elevs trygghet, studiero samt deras rättigheter.

1.2. Ansvar

Rektor ansvarar för framtagandet av planen på enheten.

2. Uppföljning, utvärdering och analys av föregående års plan.

2.1. Främjande och förebyggande åtgärder föregående läsår

Föregående läsårs åtgärder på förskolan	Åtgärd uppfylld Ja/Nej
Dela in barnen i mindre grupper under betydande del av dagen.	Ja
Vara närvarande pedagoger i dessa grupper	Ja
Fortsätta vara medvetna förebilder i vardagen.	Ja
Säkerställa att barnen har tillgång till barnlitteratur som är relevant för det vi jobbar med, för deras målgrupp och att det inte finns texter som innehåller någon form av diskriminering eller kränkande behandling, att vi pedagoger har planerat och läst igenom vilken litteratur vi ska lära för barnen.	Ja
Säkerställa att all berörd personal har kunskap om enskilda barns behov.	Ja

2.2. Kränkningsärenden/diskriminering/trakasserier/sexuella trakasserier

Inga kränkningar/diskrimineringar har anmälts/dokumenterats på enheten.

2.3. Analys av främjande och förebyggande åtgärder samt kränkingsärende, diskriminering, trakasserier eller sexuella trakasserier

Analys av det fokuserade arbetet som gjordes under förra läsåret

Dela in barnen i grupper större delen av dagen.

Tallen: Hösten började med det när vi var tre personal att vi delade in barnen i grupper. Sedan ändrade sig detta på grund av personalbrist oftast två i stället för tre personal. I vissa sammanhang och rutinsituationer delar vi på oss i två grupper, in-/utgång till maten. Vi tycker det känns bättre att vara två istället för att dela på oss på grund av gruppens konstellationer.

Ekorren: Tanken var att vi skulle dela in barnen i tre grupper. Personalbrist förändrade situationen stundtals har grupperna kunde bli av. En valtavla har införts för att barnen ska kunna hålla fokus längre stunder i de valda miljöerna.

Kotten: Vi har delat in barnen i tre bestämda grupper efter ålder tre dagar i veckan. De andra två dagarna har barnen också delats in i grupper men då under andra konstellationer. Barnen delas in i mindre grupper under hela dagen.

Vara närvarande pedagoger i dessa grupper: vi har varit närvarande pedagoger på alla avdelningarna.

Hur? en ansvarig pedagog för varje grupp. Vi har varit det på alla avdelningar.

Fortsätta vara medvetna förebilder i vardagen: Vi respekterar och bemöter varje barn efter deras behov och förutsättningar.

Vi har fysisk och digital litteratur tillgänglig för barnen. Vi kan bli bättre att ta fram litteratur om ovanstående ämne.

Vi ska säkerställa att all berörd personal har kunskap om enskilda barns behov. Vi delger varandra om barnens behov då vi är en liten förskola så känner alla pedagoger till alla barn och deras behov.

Beskrivning av det främjande arbetet

Övergripande innebär vårt främjande arbete att vi ser och uppmärksammar alla barn och vuxna som finns på förskolan varje dag, även de som är för dagen frånvarande. Vi ger barnen förutsättningar att samspela och kommunicera med varandra på ett bra sätt. Vi uppmuntrar barnen till att ta ansvar för sina handlingar i olika situationer.

Om eventuella kränkningar uppstår på förskolan samtalar vi med alla berörda parter.

Vi samtalar med barnen dagligen om hur vi är emot varandra och hur vi bemöter varandra i vardagen. Vi uppmuntrar goda beteenden barnen emellan och försöker vara goda förebilder som vuxna. Vi samtalar om allas likheter och olikheter.

Vi samtalar med barnen om eventuella olikheter som kan finnas hos den enskilda individen som skulle kunna leda till en kränkande handling.

Vi arbetar aktivt för att lära barnen att säga stopp när man inte känner sig bekväm i situationen. Att alla har rätt till integritet.

Vi ger flickor och pojkar lika stort utrymme i våra olika lekmiljöer. Det upplevs att pojkar och flickor väljer att befinna sig lika mycket i alla lärmiljöer. Vi har valt att anpassa våra lärmiljöer för alla barn oavsett kön.

Vi pedagoger är medvetna i vårt sätt att prata om exempelvis barnens kläder och frisyrier. Vi uppmuntrar könöverskridande roller på ett naturligt sätt i lek och bemötande. Vi upplever att barnen är öppna och fördomsfria mot varandra på grund av att de får vara sig själva. Vi reflekterar tillsammans med barnen kring deras tankar, åsikter och värderingar, för att visa att det är okej att vara olika.

Vi pratar med barnen om olika familjekonstellationer och hur de kan se ut. Till exempel med hjälp av litteratur och digitala verktyg.

Vi visar ett intresse för olika kulturer och traditioner. Vi är också observanta på och lyhörda för hur mycket varje barn vill uppmärksamma sin eventuella specifika kultur.

Vi accepterar, respekterar och visar intresse för olika religioner och trosuppfattningar.

Vi arbetar med att föra traditioner vidare och förhåller oss öppet och neutralt. Naturliga samtal som uppstår uppmuntras.

3. Undersök och analysera risker och hinder i verksamheten för innevarande läsår

3.1 Metod/kartläggning

Genom observationer, reflektioner, diskussioner i våra arbetslag. Samt med hjälp av analysen från förra årets plan.

Vi kartlägger och analyserar vår verksamhet för att se eventuella platser där diskriminering eller kränkning kan förekomma.

3.2 Kränkande behandling

Risker och hinder för kränkande behandling	Analys av de orsaker till de risker och hinder för kränkande behandling som upptäcks
<p><i>Kränkande behandling</i> Många barn i varje grupp kan orsaka att de vill ha samma material/leksaker. Detta kan medföra fysiska och verbala kränkningar.</p>	<p>Risk kan finnas då många barn är på samma plats och utrymmet är begränsat. Stängda dörrar är en annan orsak då pedagogerna inte är närvarande.</p>

3.3 Sexuella trakasserier

Risker och hinder för sexuella trakasserier	Analys av de orsaker till de risker och hinder som upptäcks
<p><i>Sexuella trakasserier</i> Kartläggning har inte visat på att någon risk för detta föreligger.</p>	<p>Pedagogerna arbetar aktivt med att lära barnen att säga ifrån om något känns obekvämt, genom att tex säga ”stopp”.</p>

3.4 Diskrimineringsgrunderna och trakasserier

Risker och hinder för diskriminering och trakasserier	Analys av de orsaker till de risker och hinder som upptäcks
<p><i>Kön</i></p> <p>Att identifieras och/eller kritiseras utifrån sitt kön.</p> <p>Bristande självkänsla kopplad till könstillhörighet.</p>	<p>Risk föreligger i större utsträckning om barnen inte delas in i mindre grupper och när inte pedagogerna är närvarande. Då är det svårare att upptäcka samt motverka diskriminerande uttryck eller attityder.</p>
<p><i>Könsöverskridande identitet eller uttryck</i></p> <p>Känsla av utanförskap.</p>	<p>Barn kan på olika sätt uppleva att deras könsidentitet inte stämmer överens med de förväntningar och normer som är knutna till biologiska kön. Barn, vårdnadshavare eller pedagoger kan förmedla förväntningar på eller ha nedlåtande åsikter och hur barnet vill uttrycka sin identitet. Förskolans litteratur kan innehålla alltför stereotypa könsroller.</p>
<p><i>Etnisk tillhörighet</i></p> <p>Kommentarer kring hudfärg, tal/uttal eller kläder.</p>	<p>Större risk föreligger om barnen inte delas in i mindre grupper samt när pedagoger inte finns i närheten. Det är då svårare att upptäcka samt motverka diskriminerande attityder och uttryck.</p>
<p><i>Religion eller annan trosuppfattning</i></p> <p>Kommentarer om barns eller vårdnadshavares val av kost, kläder och attribut kopplat till religion eller annan trosuppfattning.</p>	<p>Risk föreligger i större utsträckning om barnen inte delas in i mindre grupper samt när det inte finns närvarande pedagoger. Det är då svårare att upptäcka och motverka diskriminerande attityder och uttryck.</p>
<p><i>Funktionsnedsättning</i></p> <p>Exkludering om inne- och utemiljöer inte är anpassade efter barn med funktionsnedsättning (Inget behov finns behov just nu).</p>	<p>Om en osynlig funktionsnedsättning finns hos ett barn på förskolan. Är det viktigt att all personal på förskolan är medvetna om detta.</p>
<p><i>Sexuell läggning</i></p> <p>Kommentarer om enskilda familjemedlemmars sexuella läggning</p>	<p>Litteraturen på förskolan kan innehålla allt för stereotypa familjekonstellationer. Litteratur förmedlar förväntningar om normer både på ett direkt och indirekt sätt.</p>

<p><i>Ålder</i></p> <p>Känsla av utanförskap och förminskning. Bristande självkänsla kopplat till ålder istället för kunnande</p>	<p>Ålder på barn kan vara allt för styrande i indelning av grupper eller regler istället för att utgå från mognad, intresse och kunnande.</p>
---	---

3.5 Planerade åtgärder för läsåret

Åtgärderna är överförda och tidsplanerade i enhetens kvalitetsverktyg för att fortlöpande genomföras. För definition av begreppen främjande och förebyggande, se bilaga 1.

Planerade främjande åtgärder på förskolan	När påbörjas/ genomförs åtgärden?	Hur?	Ansvarig
Säkerställa att pedagoger har möjlighet att uppmärksamma vad barnen säger och gör mot varandra för att motverka eventuella kränkningar.	Aug 2023-juni 2024	Organisation, dela barn och vuxna i smågrupper flera gånger under dagen. Lägga fokus på att det även sker vid utevistelse.	Pedagoger på varje avdelning planerar för sin barngrupp.
Planerade förebyggande åtgärder på förskolan	När påbörjas/ genomförs åtgärden?	Hur?	Ansvarig

<p>Kartläggning visar att förskolan mest har könsstereotyp (kärnfamilj) litteratur. Säkerställa att utbudet av böcker på förskolan representerar och påvisar för barnen att det finns olika former av familjekonstellationer.</p>	<p>Aug 2023-juni 2024</p>	<p>Titta igenom våra böcker och se vad som finns. Ta fram på avdelningarna de böcker vi har.</p> <p>Låna från biblioteket.</p> <p>Prata med barnen om hur en familj kan se ut.</p>	<p>Varje avdelning är ansvarig att titta igenom och ta fram sina böcker.</p> <p>Låna från Biblioteket om det behövs.</p> <p>Varje pedagog ansvarar för att föra en dialog med barnen.</p>
---	---------------------------	--	---

4. Delaktighet och förankring av planen (samverkansskyldighet)

4.1 Barns/elevs delaktighet

Barnen görs delaktiga i framtagandet av planen och i arbetet mot diskriminering och kränkande behandling genom att vi samtalar med barnen om hur man ska vara mot varandra, att man ska ta hand om och respektera varandra och våra olika behov. Vi uppmuntrar barnen till att hjälpa varandra, att berätta om de ser att någon far illa eller hamnar utanför. Vi samtalar med barnen om hur en bra kompis ska vara.

4.2 Medarbetares delaktighet

Samtliga medarbetare på förskolan görs delaktiga i framtagandet av planen genom att alla yrkesgruppers iakttagelser, åsikter och synpunkter beaktas. Förskolepersonalen informerar personal som städpersonal, kostpersonal, vaktmästare om planen mot diskriminering och kränkande behandling och vad den finns att läsa. Vi uppmuntrar dem till att ta del av innehållet i planen. Vi ber dem också att vara uppmärksamma och ingripa samt informera oss om de ser att någon utsätts för diskriminering eller kränkande behandling. Alla har ett ansvar.

4.3 Vårdnadshavarens möjlighet till delaktighet

Vårdnadshavarna är delaktiga i framtagandet av planen samt i arbetet mot diskriminering och kränkande behandling genom att vi har dagliga samtal, utvecklingssamtal och informationsbrev. Allas åsikter och synpunkter beaktas i planering av utbildningen. Planen finns tillgänglig för vårdnadshavarna att läsa på förskolan hemsida, eller hos oss på förskolan.

5. Rutin/åtgärder vid händelse av konflikt, diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande behandling

5.1 Rutin vid konflikt mellan barn

Upptäckt/ information av/ om konflikt

Steg	Åtgärd	Ansvarig
1.	Ingrip om behövt.	All personal
2.	Meddela barnens pedagoger.	Den personal som ingripit eller eventuellt fått information om konflikt
3.	Samtal med berörda barn.	Pedagog
5.	Dokumentera händelsen	Pedagog
6.	Kontakta vårdnadshavare till berörda barn. Berätta om händelsen och hur förskolan hanterat det samt dokumentera samtalet.	Pedagog

5.2 Rutin när barn kränker/trakasserar/sexuellt trakasserar annan/annat barn/elev

Upptäckt/ information om kränkning, trakasserier eller sexuella trakasserier

Steg	Åtgärd	Ansvarig
1.	Anmäl kränkning/trakasserier/sexuella trakasserier till rektor via länk på Navet ”Anmäl kränkning barn och elev”	All personal
2.	Informerar berörda barns pedagoger.	All personal
3.	Informera berörda barns vårdnadshavare om att en anmälan gjorts och att förskolan kommer att utreda kränkningen/trakasserier/sexuella trakasserier	Pedagog
4.	Utredning påbörjas	Rektor
5.	Barnen hålls under uppsikt under utredningstiden.	Pedagog/arbetslag
6.	Samtal med berörda barn om kränkningen/trakasserier/sexuella trakasserier (utifrån mognad)	Pedagog
7.	Åtgärder/insatser sätts in vid behov när utredning är klar.	Rektor
8.	Samtal med berörda barns vårdnadshavare om utredningen och om åtgärder/insatser.	Rektor
9.	Uppföljning av åtgärder/insatser.	Rektor
10.	Om kränkning/trakasserier/sexuella trakasserier upphör avslutas ärendet.	Rektor
11.	Om kränkningen/trakasserier/sexuella trakasserier inte upphör intensifieras åtgärder/insatser och eventuell tas hjälp av andra professioner eller externa myndigheter.	Rektor

5.3 Rutin när personal kränker/diskriminerar/trakasserar/sexuellt trakasserar barn/elev

Upptäckt/ information av/ om kränkning, trakasserier eller sexuella trakasserier

Steg	Åtgärd	Ansvarig
1.	Barn/personal meddelar rektor eller annan personal att barn blir kränkt, diskriminerad, trakasserad eller sexuellt trakasserad.	All personal
2.	Informera berörd vårdnadshavare om kränkningen/diskrimineringen/trakasserier/sexuella trakasserier och dokumentera samtalet.	Rektor
3.	Utredning påbörjas	Rektor
4.	Samtal med berört barn (utifrån mognad) och personal om kränkningen/diskrimineringen/trakasserier/sexuella trakasserier	Rektor
5.	Fackliga företrädare och skyddsombud informeras.	Rektor
6.	Åtgärder/insatser sätts in vid behov när utredningen är klar.	Rektor
7.	Uppföljning av åtgärder/insatser	Rektor
8.	Om kränkning, diskriminering/trakasserier/sexuella trakasserier upphör avslutas ärendet.	Rektor
9.	Om kränkning, diskriminering/trakasserier/sexuella trakasserier inte upphör kontaktas respektive avdelningschef.	Rektor

5.4 Rutin för hur vårdnadshavare ska göra för att anmäla diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling

Upptäckt/information av/ om diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling.

Scenario	Åtgärd
A. Barn utsätter annat barn för trakasserier/sexuella trakasserier eller kränkande behandling.	Informera pedagog
B. Personal utsätter barn för diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling.	Informera rektor
C. Verksamheten ¹ utsätter barn för diskriminering.	Informera rektor
D. Rektor utsätter barn för diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling.	Informera avdelningschef för förskola och pedagogisk omsorg.

5.5 När rektor kränker/diskriminera/trakasserar/sexuellt trakasserar barn/elev

Informera avdelningschef för förskola och pedagogisk omsorg.

5.6 När verksamheten² diskriminerar barn/elev

Informera avdelningschef för förskola och pedagogisk omsorg.

För information kan även elev och vårdnadshavare vända sig till Barn- och elevombudsmannen www.skolinpektionen.se/BEO vid åsikter om utbildningen.

^{1,2} Med **verksamheten** menas skolans miljö, byggnader, lokaler, utegård, utformning och möblering, m.m. och syftar på bristande tillgänglighet.

^{2,2} Med **verksamheten** menas skolans miljö, byggnader, lokaler, utegård, utformning och möblering, m.m. och syftar på bristande tillgänglighet.

6. Referenser

- Diskrimineringslagen (2008:567)
- Diskrimineringsombudsmannens handledning – Lika rättigheter i förskolan
- Diskrimineringsombudsmannens handledning – Lika rättigheter i skolan
- FN:s barnkonvention
- Skollagen (2010:800)
- Skolverkets allmänna råd – Arbetet mot diskriminering och kränkande behandling
- Socialtjänstlagen (2001:453)

7. Bilagor

7.1 Definitioner

Bristande tillgänglighet

När en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att sådana åtgärder för tillgänglighet inte har vidtagits för att den personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan denna funktionsnedsättning som är skäliga utifrån krav på tillgänglighet i lag och annan författning, och med hänsyn till:

- de ekonomiska och praktiska förutsättningarna
- varaktigheten och omfattningen av förhållandet eller kontakten mellan verksamhetsutövaren och den enskilde
- andra omständigheter av betydelse

Diskriminering

Diskriminering är när förskolan/skolan behandlar ett barn/elev sämre än andra barn/elever och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, könsöverskridandet identitet/uttryck eller ålder. Eftersom diskriminering handlar om missgynnande förutsätter det någon form av makt hos den som utför diskrimineringen. Diskrimineringen kan vara antingen direkt eller indirekt.

Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att ett barn/elev missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna.

Främjande

Främjande arbete handlar om att identifiera och stärka de positiva förutsättningarna för likabehandling i verksamheten. Arbetet utgår ifrån skolans övergripande uppdrag att verka för demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter. Detta värdegrundsarbete syftar till att förankra respekten för alla människors lika värde samt att utveckla en skolmiljö där alla barn och elever känner sig trygga och utvecklas.

Förebyggande

Det förebyggande arbetet syftar till att avvärja de risker för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling som finns i verksamheten. Riskerna kan kartläggas på olika sätt. Förebyggande åtgärder ska motiveras av vad som kommer fram i en kartläggning..

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en förskola/skola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringssätt som verkar neutralt, men som i praktiken missgynnar ett barn/elev på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna. Om exempelvis alla barn/elever serveras samma mat, kan det indirekt diskriminera de barn/elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

Kränkande behandling

Kränkande behandling är uppträdande som kränker ett barn/elevs värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund för trakasserier. Det kan till exempel handla om att ett barn/elev blir retad för sitt utseende. Ett barn/elev kan bli utsatt för kränkande behandling av personal som av andra barn/elever.

Kränkande behandling kan vara:

- fysiska (slag, knuffar)
- verbala (hot, svordomar, öknamn)
- psykosociala (utfrysning, grimaser, ignorering, nonchalering)
- texter och bilder (teckningar, lappar, sms, mms, foton, meddelanden på sociala medier)

Repressalier

Personal får inte utsätta en elev för straff eller annan form av negativ behandling på grund av elev eller vårdnadshavare har anmält skolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling.

Trakasserier och sexuella trakasserier

Trakasserier är uppträdande som kränker någons värdighet och som har samband med kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, könsöverskridande identitet/uttryck eller ålder. Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar med koppling till diskrimineringsgrunderna.

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier. Förutom kommentarer och ord kan det vara av någon till exempel tafsar eller kastar närgångna blickar. Det kan också handla om ovälkomna komplimanger, inbjudningar och anspelningar.

Trakasserier och sexuella trakasserier är ett beteende som är oönskat. Det är den som utsatt för trakasserier som avgör vad som är oönskat eller kränkande. Enligt lagen måste den som trakasserar förstå hur agerandet upplevs för att det ska bli fråga om trakasserier eller sexuella trakasserier. Det är därför viktigt att den som är trakasserad klargör för den som trakasserar att beteendet är obehagligt och ovälkommet. I vissa situationer kan kränkningen vara så tydlig att inga påpekande krävs från den som känner sig trakasserad.

Det gemensamma för trakasserier är att de gör att ett barn/elev känner sig förolämpad, hotad, kränkt eller illa behandlad. Ett barn/elev kan bli utsatt för trakasserier av personal som av andra barn/elever.

7.2 Lagstiftning och styrdokument

Skolväsendet vilar på demokratins grund

Skollagen (2010:800) slår fast att utbildningen inom skolväsendet syftar till att eleverna ska inhämta och utveckla kunskaper och värden.

Utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Var och en som verkar inom skolan ska också främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för miljön.

Arbetsmiljölagen (AML)

AML, gäller även för barn/elever. Lagens ändamål är att förebygga ohälsa och olycksfall i arbetet samt att även i övrigt uppnå en god arbetsmiljö. Enligt AML ansvarar rektor för att det finns förutsättningar för att skapa en god arbetsmiljö som lever upp till bestämmelserna i AML.

Brottsbalken

Enligt brottsbalken är handlingar som kan betecknas som misshandel, ofredande och olaga tvång straffbara. Rektor ska handlägga ärendet enligt riktlinjer mot hot om våld.

FN:s barnkonvention

Barnkonventionen har sitt ursprung i principen om den inneboende värdigheten hos alla människor och deras obestridliga rättigheter. Barnkonventionen bygger på perspektivet att barnets bästa alltid ska komma i främsta rummet.

Artiklar inom området; artikel 2, 12, 19, 28 samt 36.

Förbud mot diskriminering och kränkande behandling

Diskrimineringslagen ska motverka diskriminering på grund av:

- kön
- könsöverskridande identitet eller uttryck
- etnisk tillhörighet
- religion eller annan trosuppfattning
- funktionsnedsättning
- sexuell läggning
- ålder

Huvudmannen eller personalen får inte utsätta ett barn eller en elev för kränkande behandling. (Skollagen 6 kap. 9 §)

Socialtjänstlagen

Enligt 14 kap 1 §, är både skolmyndigheten och alla anställda inom förskoleverksamhet, skolbarnomsorg och skola skyldiga att ”genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd”.

Värdegrunden

Uttrycker det etiska förhållningssätt som ska prägla verksamheten. Skolan ska främja förståelsen för andra människor och förmågan till inlevelse. Ingen ska utsättas för kränkande behandling. Utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (Skollagen 5 kap. 3 §)

7.3 Anmälningsskyldighet

Vid trakasserier och kränkande behandling

Det är viktigt att all personal i verksamheten tar alla signaler om trakasserier och kränkande behandling på allvar och agerar snabbt. Kränkningar upphör inte automatiskt utan brukar i stället öka om de inte aktivt motverkas.

All personal har anmälningsskyldighet att anmäla alla händelser där ett barn/elev upplever sig ha blivit utsatt för trakasserier eller kränkande behandling

Till socialtjänsten

Anmälningsskyldiga är all personal inom verksamheten och den omfattar sådant pedagoger och annan personal får kännedom om i sin yrkesutövning och som föranleder oro över ett barns/elevs situation.

Anmälningsskyldigheten regleras i kap. 14, 1 § socialtjänstlagen och det finns en hänvisning till denna bestämmelse i skollagen kap 29, 13 §.

Syftet med anmälningsskyldigheten är att socialtjänsten på ett så tidigt stadium som möjligt ska få kännedom om barn och ungdomar som behöver hjälp. Skyldigheten omfattar barn under 18 år och avser missförhållanden som antingen är kopplade till barnets/elevens hemmiljö eller dess eget beteende. Det kan handla om misstanke om övergrepp, vanvård eller brister i omsorgen i hemmet eller att barnet/eleven uppvisar ett riskbeteende.

Du hittar anmälningsblanketten till socialtjänsten på kommunens medarbetarportal Navet. Service, support och stöd i arbetet/Självservice, blanketter och mallar/Självservice och blanketter/Utbildningsförvaltningens blanketter.